

КК України) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2013. 16 с.

13. Давидович І. І. Кримінально-правова охорона представників влади і громадскості, які охороняють правопорядок : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2007. 252 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-25>

REMOTE COURT PROCEEDINGS UNDER MARTIAL LAW

ДИСТАНЦІЙНЕ СУДОВЕ ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Dryzhakova D. Yu.

*Postgraduate Student at the Department
of Criminal Law Policy
and Criminal Law
Taras Shevchenko Kyiv National
University
Kyiv, Ukraine*

Дрижакова Д. Ю.

*аспірантка кафедри кримінально-
правової політики
та кримінального права
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Після введення в Україні воєнного стану, кримінальне процесуальне законодавство зазнало суттєвих змін. Зокрема, вони торкнулись порядку проведення дистанційного судового засідання.

Наразі кримінальне процесуальне законодавство включає нечисленні норми, що регламентують застосування технологій у кримінальному провадженні, що свідчить про поступову та обережну цифровізацію цієї фундаментальної галузі. Загалом в КПК встановлено, що дистанційне судове провадження згідно з правилами статті 336 КПК може здійснюватися в судах першої, апеляційної та касаційної інстанцій під час здійснення судового провадження з будь-яких питань, розгляд яких віднесено до компетенції суду (ч. 9 ст. 336 КПК) [1, с. 104–105].

Так, відповідно до вимог ч. 1 ст. 336 КПК судове провадження може здійснюватися у режимі відеоконференції під час трансляції з іншого приміщення, у тому числі яке знаходиться поза межами приміщення суду (дистанційне судове провадження), у разі неможливості безпосередньої участі учасника кримінального провадження

у судовому провадженні за станом здоров'я або з інших поважних причин; необхідності забезпечення безпеки осіб; проведення допиту малолітнього або неповнолітнього свідка, потерпілого; необхідності вжиття таких заходів для забезпечення оперативності судового провадження; наявності інших підстав, визначених судом достатніми.

При цьому з метою забезпечення реалізації положень вказаної статті КПК та встановлення єдиного порядку роботи з технічними засобами відеозапису ходу і результатів процесуальних дій, проведених у режимі відеоконференції під час судового засідання (кримінального провадження), Наказом Державної судової адміністрації України від 15 листопада 2012 року № 155 було затверджено Інструкцію про порядок роботи з технічними засобами відеозапису ходу і результатів процесуальних дій, проведених у режимі відеоконференції під час судового засідання (кримінального провадження) (далі – Інструкція) [2].

Пунктом 1.2.1 вище вказаної Інструкції передбачено, що учасники судового процесу (кримінального провадження) можуть брати участь у процесуальних діях у режимі відеоконференції лише за наявності технічної можливості для її проведення у відповідних судах, державних органах чи установах.

Обов'язок забезпечити проведення відеоконференції покладається на суд, який отримав судові рішення про проведення відеоконференції, незалежно від спеціалізації та інстанції суду, який прийняв таке рішення (п. 5 Інструкції).

Лише в цьому випадку може бути забезпечено реалізацію положень ч. 4, 6 ст. 336 КПК, яка передбачає обов'язок суду, судового розпорядника або секретаря судового засідання (службової особи установи попереднього ув'язнення або виконання покарань) вручити особі, яка бере участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції, пам'ятку про її процесуальні права та перевірити її документи, що посвідчують особу.

24.02.2022 Рада суддів України прийняла рішення «Щодо вжиття невідкладних заходів для забезпечення сталого функціонування судової влади в Україні в умовах припинення повноважень ВРП та воєнного стану у зв'язку зі збройною агресією з боку РФ». У п. 10 даного рішення Рада суддів рекомендувала відійти від встановленого порядку судового провадження у кримінальних справах *«...якщо за об'єктивних обставин учасник провадження не може брати участь в судовому засіданні в режимі ВКЗ за допомогою технічних*

засобів, визначених КПК, як виняток допускати участь такого учасника в режимі ВКЗ за допомогою будь-яких інших технічних засобів, в тому числі й власних. У разі, якщо провадження розглядається колегіально і колегія суддів не може зібратись в одному приміщенні, то допустимий розгляд справ з різних приміщень судів, в тому числі з використанням власних технічних засобів» [3].

Не зважаючи на те, що рішення Ради суддів України не можуть собою підмінювати положення діючого законодавства, вказані рекомендації стали активно використовуватись у судовій практиці. Кримінальний процес почав проводитися із застосуванням власних технічних засобів суддів, прокурорів, адвокатів, свідків та інших учасників судового провадження. Для проведення судового засідання почали використовувати програми «EasyCon», «ZOOM» та інші [4].

14 квітня 2022 р. законодавцем були внесені доповнення до ч. 2 ст. 336 КПК України, якою проведення дистанційного судового провадження в умовах воєнного стану було віднесено виключно на розсуд суду. Думка обвинуваченого з цього приводу перестала мати вирішальний характер. Розумні строки судового розгляду вийшли на перший план.

ЄСПЛ не часто звертається до розгляду питань, пов'язаних із судовими засіданнями у режимі відеоконференції, з точки зору права на справедливий судовий розгляд відповідно до статті 6 Європейської конвенції з прав людини (далі – Конвенція). Однак прецедентне право ЄСПЛ містить деякі керівні принципи щодо цього.

Основні принципи прецедентної практики Суду щодо участі обвинуваченого в судовому слуханні через відеоконференцію викладені у справі «Марчелло Віола проти Італії» (2006, § 67): участь обвинуваченого у провадженні в режимі відеоконференції не суперечить Конвенції; тим не менш, звернення до цього заходу в будь-якому окремому випадку має служити законній (легітимній) меті; заходи для надання показань повинні відповідати вимогам дотримання належної правової процедури, як це викладено у статті 6 Конвенції.

У своїй прецедентній практиці ЄСПЛ послідовно застосовував вищезазначені принципи. Однак він наголосив на необхідності забезпечення відповідних процедурних гарантій. Зокрема, Суд постановив, що підсудний повинен мати можливість стежити за процесом і бути заслуханим без технічних перешкод і мати ефективне та конфіденційне спілкування з адвокатом (Grigoryevskikh v. russia, 2009, § 83).

У проведенні дистанційних судових засідань наявні порушення кримінального процесуального законодавства.

Зокрема, це пов'язано, по-перше, з відсутністю можливості належним чином встановити особу учасника судового процесу. Адже без фактичної перевірки оригіналів документів, що посвідчують особу, її встановлення стає формальністю.

По-друге, під питанням залишається обізнаність особи у її правах та обов'язках. Адже отримати відповідну розписку, як того вимагає законодавство, для суду видається неможливим.

По-третє, в дистанційному судовому засіданні не можливо забезпечити конфіденційність, неупередженість та відсутність тиску на особу, що дає показання. Це пов'язано з тим, що особа, знаходячись у будь-якому місці поза судом чи іншою державною установою, може зазнавати стороннього впливу.

Так, наприклад, відповідно до ст. 346 КПК України, суд має вжити заходів, щоб допитані та недопитані свідки не спілкувались між собою. Проте, якщо свідки беруть участь у судовому засіданні дистанційно, суд не може забезпечити відсутність комунікації між ними. Більше того, під час дистанційного допиту, свідки можуть навіть перебувати в одному місці, і суд цьому не завадить.

Порушення процедури отримання свідчить може бути в подальшому використано як підстава для визнання їх недійсними та недопустимими доказами.

Таким чином, внесенням вищенаведених змін законодавець намагався забезпечити швидкий судовий розгляд в умовах воєнного стану. При цьому важливим залишається необхідність дотримання прав учасників кримінального провадження. Тому нагальним на сьогодні є внесення змін з метою забезпечення дотримання прав всіх учасників кримінального провадження.

Література:

1. Глинська Н., Дроздов О. Євроінтеграційний вектор цифровізації кримінального провадження: виклики та шляхи реалізації. *Перспективні напрями розвитку кримінальної юстиції в цифрову еру* : матеріали Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (м. Харків, 24 липня 2023 року). С. 104–105.

2. Інструкція про порядок роботи з технічними засобами відеозапису ходу і результатів процесуальних дій, проведених у режимі відеоконференції під час судового засідання (кримінального

провадження): Наказ ДСА України від 15.11.2012 р. № 155. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0155750-12> (дата звернення: 20.11.2023).

3. Усім судам України! РСУ опублікувала рекомендації щодо роботи судів в умовах воєнного стану. URL: <https://rsu.gov.ua/ua/news/usim-sudam-ukraini-rsu-opublikovala-rekomendacii-sodo-rooti-sudiv-v-umovah-voennogo-stanu-> (дата звернення: 25.11.2023).

4. Ухвала Великої Палати Верховного Суду від 08 лютого 2023 р. у справі № 415/2182/20. URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=108893357&red=1000038af06aab4aa7b9ac56e023338c233e06&d=5> (дата звернення: 20.11.2023).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-26>

SOMEONE ELSE'S IMMOVABLE THING AS AN OBJECT OF FRAUD

ЧУЖА НЕРУХОМА РІЧ ЯК ПРЕДМЕТ ШАХРАЙСТВА

Mytrofanov I. I.

*Doctor of Law, Professor,
Professor at the Department
of Fundamental and Branch
Legal Sciences
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi
National University
Kremenchuk, Ukraine*

Митрофанов І. І.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри фундаментальних
і галузевих юридичних наук
Кременчуцький національний
університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна*

Забезпечення кримінально-правової охорони власності визнається однією з конституційно закріплених гарантій права власності. Держава гарантує та захищає так само всі форми власності, в тому числі й приватну. Кримінальні правопорушення проти власності є суттєвим конгломератом учинених різноманітними способами кримінально протиправних деліктів, кожен з яких оцінюється згідно зі специфікою складу кримінального правопорушення.

Слід указати на те, що дефініція власності визнається багатоаспектною, що вміщує як економічну категорію, під якою розуміються суспільні відносини із приводу розподілу та присвоєння матеріальних благ, так і юридичну, що складається з системи прав,